

De Drie Goddelijke Deugden

Ravels Weelde Poppel

Tijdschrift van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 22, nr: 87: Maart 2018

Inhoud

Voorwoord.....	1
Lief en leed	2
De avontuurlijke geschiedenis van een kiosk.....	2
Volk over de vloer in het MAG	5
Schenken van november 2016 tot en met december 2017	6
Vorbije Activeiten	9
Een klokje van Nieuwkerk?.....	13
Het zevende half jaar van de Grooten Oorlog.....	19
(1 augustus 1917- 28 februari 1918)	19
Heemkunde Quiz 2018	40

Lidmaatschap

Voor 20 euro bent u lid van onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging.

Ere-lid kunt u zijn voor een jaarbijdrage van 30 euro.

(Onze vereniging kent enkel het systeem van gezinslidmaatschap.)

U ontvangt 4 x per jaar een nummer van tijdschrift “De Drie Goddelijke Deugden”.

Ook hebben leden en hun gezin steeds gratis toegang tot het Museum Aan de Grens (MAG) “ ‘t Kaske” te Poppel.

Tevens kan er aan de meeste activiteiten van onze vereniging gratis worden deelgenomen.

Opzegging van het lidmaatschap kan jaarlijks kenbaar gemaakt worden voor 1 december.

Voorradige publicaties

Steeds op aanvraag te bekomen. Zie contactgegevens.

Afbeelding voorblad: Een kijk op Nederland vanuit Klotkuilheide, tussen Bedafse Heide en Aarleheide.

Foto's achterblad: Een wonderlijk beeld der natuur: een regenboog boven de Schrieken, gezien vanuit de Meir.

Voorwoord

Maart 2018, de meesten onder ons zullen dit jaar wederom het plezier en het genoegen hebben om een extra jaar op de teller te krijgen. Het jaar is intussen al ruim twee maanden gevorderd en we hebben nog niet stilgezeten. Het eerste wapenfeit dateert van 18 januari waar Toon Horsten een boeiende lezing over de landloperij heeft gegeven tijdens onze nieuwjaarsreceptie in het Rustoord Onze-Lieve-Vrouw te Ravels.

We zijn ondertussen ook al gevorderd met de nieuwe tentoonstelling die opent op Erfgoeddag zondag 22 april 2018. Het thema is dit jaar: “Kiezen”. De deelnemers mogen naar eigen believen het thema verder invullen. Onze kring heeft gekozen om de tentoonstelling te wijden aan: “Kiezen voor Muziek”. Daarbij zullen we met documenten, foto’s, instrumenten, kleding, vaandels, enzoverder het thema uitwerken. Ik wil hierbij al een tipje van de sluier lichten dat wij op zondag 13 mei 2018 deze tentoonstelling een extra levendige feestelijke muzikale tint geven door het live-optreden van enkele fanfares, koren, muzikanten enzoverder. Dit zal plaatsvinden op en rond de kiosk te Poppel en in het museum.

Naar jaarlijks gewoonte houden we dit jaar op donderdag 12 april een daguitstap naar Brussel, Binnenste Buiten. Deze reis naar onze hoofdstad zal in de voormiddag het BELvue museum aandoen bij het koninklijk paleis aan de Warande. Lunch in het iconische Flageygebouw. Daarna bezoeken we het kerkhof van Laken achter de koninklijke crypte. Dit kerkhof is deels onder- en bovengronds met prachtige zerken en monumenten. We nemen eveneens een rondleiding in de ateliers van de begraafplaats waar gerestaureerd en gecreëerd wordt. Uitzonderlijk tegenover de vorige jaren zullen we ‘s avonds het avondmaal in de buurt van Laken nemen.

U kan in deze editie bijdragen vinden over: de kiosk van Poppel, het klokje van Nieuwkerk, het zevende halfjaar van Den Grooten Oorlog, verslagen over het bezoek aan het Kaartenmuseum te Turnhout, verslagje van bezoek CD&V-Ravels, schoolbezoek.....

Luc Andries, voorzitter

Lief en leed

Graag feliciteren wij met hun gouden bruiloft (50 jaar):

De heer en mevrouw Staffhorst-Durand te Poppel op 6 december 2017

Graag feliciteren wij met de heugelijke geboorte van:

Amber, dochter van Bas en Liesbeth Van Haeren-Hoefmans, zusje van Milan en Seppe op 12 januari 2018

Onze deelneming betuigen wij bij het overlijden van:

Lily van Heel, echtgenote van Alexander van Puijenbroek, overleden te Poppel op 7 december 2017

Hilda Lenaerts, echtgenote van Rik Pijnenborg, overleden te Oud-Turnhout op 27 januari 2018

Antoine "Twan" Vandenhout, weduwnaar van Marcelle Devue en Martha Marynissen, overleden te Ravels op 28 januari 2018

Om zeker te zijn dat we niemand vergeten te vermelden, vragen wij u ons op de hoogte te brengen via één van de bestuursleden, e-mail of briefje aan: Nicolaus Poppelius, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

De avontuurlijke geschiedenis van een kiosk

Door: *Herman van Rouwendaal*

Aan het eind van de 19e eeuw, zo'n twintig jaar na de oprichting van de Fanfare Oefening en Uitspanning – drong de wens zich op om over een eigen kiosk te kunnen beschikken. Met concerten in een kiosk zou een groter publiek bereikt kunnen worden dan met optredens in de beperkte oefenruimte bij café Mutsaers aan de Bergstraat in Goirle. De wens was begrijpelijk want nagenoeg elk dorp in de wijde omtrek beschikte over een muziekkiosk, behalve Goirle (en de Belgische buurgemeente Poppel, maar daarover later meer).

Een kiosk was bovendien van groot belang voor de mogelijkheid tot uitwisseling van concerten met muziekkorpsen uit andere gemeenten, niet alleen uit de naaste omgeving, maar soms van heinde en ver. En voor het organiseren van concoursen en wedstrijden. De onderlinge muzikale krachtmetingen met andere korpsen waren immers een gelegenheid bij uitstek om kwaliteit en niveau te tonen. Het voortvarende bestuur van “Oefening en Uitspanning” belaste een uit haar midden benoemde kleine commissie van drie met de opdracht te zoeken naar een geschikte locatie voor de gewenste kiosk. Een niet zo moeilijke opdracht omdat er niet veel te zoeken viel in een overzichtelijk dorp als het toenmalige Goirle zonder echt centrum en vooral bestaande uit lintbebouwing met verspreide boerderijen. Het advies van de commissie kwam uit – en dat zal niemand verbazen – op een locatie in de Bergstraat, naast café Mutsaers. De kosten werden geraamd op ongeveer 385 gulden, een enorm bedrag voor een nog jonge fanfare die op tweedehands instrumenten toeterde. De jaarcontributie bedroeg in 1893, bijvoorbeeld, maar drie gulden en dat bedrag zal in die beginjaren niet sterk gestegen zijn. De gemeente Goirle was – toen ook al ! – niet erg scheutig met subsidie. Er zou nog heel wat water door de Leij stromen voor de wensdroom van de fanfare werkelijkheid werd. Een nieuwe commissie uit het bestuur probeerde de uitbater van café Mutsaers over te halen de kiosk te laten bouwen. Voor dat dat zover was kreeg het café echter een nieuwe eigenaar met andere plannen, waardoor de aandacht voor de kiosk naar de achtergrond verdrongen werd. In 1908 werd het café afgebroken en verscheen op dezelfde plek een hotel annex café-restaurant: Hotel De Kroon, met een riantere oefenruimte voor de fanfare. Het bleef lang stil rond de bouw van een kiosk, maar het verlangen van de fanfare was niet gedoofd. In 1914 barstte in de ons omringende landen het verwoestende geweld van een wereldoorlog los. Hoewel ons land neutraal bleef werd het leger gemobiliseerd, waarbij ook veel leden van de fanfare onder de wapenen werden geroepen. De muzikale activiteiten werden op een laag pitje gezet.

De kiosk in de Bergstraat – april 1920

Van de bouw van een kiosk werd nog maar weinig vernomen. Tot 1916. In dat oorlogsjaar werd, tot verrassing van velen, de ingebruikneming van een kiosk aangekondigd. Dat geschiedde op 3 oktober 1916, op sobere wijze met een bescheiden concert. De bouw was geheel bekostigd uit eigen middelen van de fanfare.

Al in 1919 dienden zich problemen aan; er was financieel geen rekening gehouden met onderhoud, waarvan de noodzaak zich al na drie jaar aandiende. Het dak had dringend reparatie nodig en het houtwerk snakte naar een likje verf. Er werd overwogen het eigendom over te dragen aan de gemeente Goirle, die dan tevens zou opdraaien voor het onderhoud. Dat lukte niet. Veel verder dan een subsidie van 50 gulden ging de gemeente niet. Er werd in 1921 weer eens een commissie benoemd. Deze keer eens niet uit het bestuur, maar uit de leden. Een commissie van vier, waaronder Jef van Opstal – hier afzonderlijk te noemen omdat hij een bijzondere, later te beschrijven rol speelde. De commissie moest plannen beramen om via bijdragen vanuit de bevolking het onderhoud te bekostigen. “*Crowdfunding*” heet dat tegenwoordig.

De problemen werden ingehaald door de feiten. Hotel De Kroon verwisselde van eigenaar. Deze had andere plannen met de zaal waarin de fanfare oefende en concerteerde. De fanfare vond een nieuw onderkomen bij café Anssems op de hoek Dorpsstraat/Tilburgseweg te Goirle (nu café D’n Brands). De fanfare had de kiosk liever

wat dicht bij de nieuwe oefenruimte. Dit kon financieel en technisch gerealiseerd worden doordat de leden er letterlijk hun schouders onder zetten. Bijgestaan vanuit de bevolking verplaatsten zij uitsluitend met mankracht de kiosk in zijn geheel naar de tuin van café Anssems. Die spectaculaire operatie vond plaats in april 1921.

In 1923 volgde Harrie Smits zijn tante Jans Anssems op als kastelein. In datzelfde jaar werd Harrie opgenomen in het bestuur van "Oefening en Uitspanning". Op het oog een tactische zet, want zo werd de kastelein rechtstreeks betrokken bij onder andere de huisvestingsproblematiek van de fanfare die inmiddels, na het behalen van zeer goede resultaten op een concours in Breda, was omgevormd tot Harmonie (1^e prijs met lof in de klasse "uitmuntend" en de ereprijs voor het hoogste aantal punten).

Harrie Smits broedde al een tijdje op plannen om de provisorische houten zaal, meer een schuur eigenlijk, te vervangen door een nieuwe degelijke zaal aan de zijde van de Tilburgseweg. De kiosk stond daarbij zijn uitbreidingsplannen in de weg. Een zware storm in januari 1930 verloor het bestuur én Harrie Smits van hun problemen, want in het natuurgeweld ging de kiosk ten onder. Hoe groot de zuivere stormschade echt was werd niet duidelijk. Er werd gefluisterd dat Harrie de woedende elementen een handje had geholpen. Harrie, een van de weinige autobezitters in Goirle, zou met een kabel aan zijn DKW de storm bij zijn vernietigende werk geassisteerd hebben (zei men).

De kiosk werd nauwelijks gemist, want het gemeentebestuur had al in 1928 besloten om op het Oranjeplein een muziektempel op te richten. De gemeentelijke kiosk werd in september 1930 feestelijk in gebruik genomen. Het Nieuwsblad van het Zuiden berichtte dat de Poppelse Harmonie nog voor het einde van de rampmaand januari de restanten van de oude kiosk bij publieke inschrijving verwierf, voor twintig gulden.

Jef van Opstal (1887-1957).

Jef van Opstal kwam uit een muzikaal nest. Vader en broers waren amateur-muzikant.

Jef en zijn broer Antoon werkten bij de muziekinstrumentenfabriek van Kessels te Tilburg. Beiden bliezen een partijtje mee in het fabrieksorkest, Jef op de tuba.

Toen het met de fabriek wat minder goed ging vond Jef werk bij een machinefabriek in Turnhout.

Hij woonde daar bij een hospita. In 1912 huwde hij een Belgisch meisje.

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in 1914 keerde hij met zijn echtgenote terug naar Nederland.

Hij werd chef van de technische dienst bij een textielfabriek. In datzelfde jaar meldde hij zich bij de fanfare "Oefening en Uitspanning". Wij treffen hem, zo blijkt uit de historische stukken, behalve als tubaspeler later ook aan als plaatsvervangend dirigent. En in 1921 ook nog in de rol van lid in een door het bestuur van "Oefening en Uitspanning" benoemde commissie, die onderzoek moest doen naar financiële dekkingsmogelijkheden van onderhoudskosten van de kiosk.

Jef van Opstal als dirigent in Poppel, 1930

In 1928 treffen wij Jef van Opstal weer aan in België, nu als de dirigent van de Koninklijke Fanfare "De Vereenigde Vrienden" in Poppel. De eerdere betrokkenheid van Jef bij de Goirlese harmonie "Oefening en Uitspanning" en zijn dirigentschap bij de Poppelse fanfare zullen ongetwijfeld een belangrijke rol gespeeld hebben bij de aankoop van de restanten van de Goirlese kiosk en de wederopbouw ervan tegenover het toenmalige gemeentehuis, het kasteeltje in Poppel (n.v.d.r.: onze Nederlandse burens noemen het oud gemeentehuis van Poppel wel vaker een kasteeltje. Nu het heemmuseum Het Kaske of het Museum Aan de Grens).

In mei 1931, rond Hemelvaartsdag, werd het veertigjarig jubileum van de Poppelse fanfare gevierd met een "grooten wederlandschen muziekwedstrijd" waaraan ook de Goirlese Harmonie Oefening en Uitspanning meedeed. De muziekwedstrijden vonden – merkwaardiger wijs – niet plaats in en om de pas opgerichte eigen kiosk, maar in een tijdelijk opgezet bouwsel op een feestterrein. De Harmonie Oefening en Uitspanning excelleerde in de muzikale strijd en bracht de eerste prijs in de klasse Uitmuntend en ook de Ereprijs voor het hoogste aantal punten mee terug naar Goirle !

De heropgerichte kiosk leed aan hetzelfde euvel als voordien in Goirle: hij raakte in verval en vergde veel noodzakelijk onderhoud en vervanging van slechte onderdelen.

Van lieverlede bleef er steeds minder over van het oorspronkelijke bouwsel. Na de Tweede Wereldoorlog werd de kiosk verplaatst achter het kasteeltje (n.v.d.r.: achter het oud gemeentehuis). Het muziektentje kreeg een plaats in de vroegere moestuin van veldwachter Van der Voort, die was omgetoverd tot een fraai gemeenteparkje. De inhuldiging vond plaats op 5 juli 1952. Na onenigheid binnen het bestuur, kort voor de Tweede Wereldoorlog, verliet Jef de Poppelse Harmonie. "Hij trapte het af" als dirigent, schreef de optekenaar van de historie. Hij bleef nog wel een partijtje meeblazen bij de harmonie.

Anno nu zijn wij in Goirle weer even ver als honderd jaar geleden: een dorp met levendige muziekactiviteiten, maar zonder kiosk, want de gemeentekiosk op het Oranjeplein is in 1975 afgebroken.

Poppel heeft nog wel een kiosk. In 2006 werd in het heringerichte gemeenteparkje achter het kasteeltje (n.v.d.r.: het gemeentehuis) een nieuwe kiosk gebouwd, een hele degelijke van staal en beton. Nog elke avond wordt hij met spotjes en schijnwerpers uitgelicht. Niets herinnert meer aan het voormalige Goirlese houten bouwsel.

Helaas, hij wordt al jaren niet meer gebruikt waarvoor hij bedoeld is.

De oude kiosk in Poppel ongeveer 1946

De huidige kiosk in Poppel

Bronnen:

Er is gretig geput uit de rijke bronnen :

- "Speulenderwijs van toeten naar blazen", Hub.Hermans, 2002
- "De Koninklijke Fanfare De Verenigde Vrienden", een serie artikelen van Frans Slegers in het heemkundige tijdschrift "De Drie Goddelijke Deugden", Poppel 1997-'99 in de muzikale strijd en
- "De Herberg met een geschiedenis", Piet Wierckx, 2004 in "Rond de Schutsboom".
- Luc Andries – voorzitter van de Heemkunde Kring Nicolaus Poppelius - Ravels Weelde Poppel.

Volk over de vloer in het MAG

Bezoek CD&nv zondag 26 november 2017. Rondleiding verzorgd door Marinus Willems en Harry Vrijzen

Nick Andriessen:

"Om de toekomst te bepalen, moet je het verleden kennen." Een veelgebruikt citaat. Het is een zin die we kunnen gebruiken waarom we ons bezoek gedaan hebben. Als lokale politieke partij ben je bezig met de toekomst, geef je richting aan je dorp. Maar hoe kun je dat doen zonder te weten waar je dorp vandaan komt?

Minus en Harry hebben ons op een enorm warme wijze onthaald in Het Kaske. Voor velen onder ons de eerste keer dat we hier binnen kwamen. Op 2 uur tijd zijn we doorheen de geschiedenis van ons dorp gevlogen. We hebben heel veel bijgeleerd en zullen iedereen er van overtuigen: een bezoek aan Het Kaske is méér dan de moeite waard! Doe zo verder.

Bezoek vierde klassers uit Weelde maandag 4 december 2017. Rondleiding door Maurice Spits, Marinus Willems en Harry Vrijzen

“De jeugd heeft de toekomst!” is een veel gezegde zin.

Daarom zijn we altijd heel blij als de schooljeugd uit onze gemeente een bezoek komt brengen aan het Museum Aan de Grens 't Kaske.

Deze keer kwamen de leerlingen van de 4de klas uit Weelde en werden ze ondergedompeld in de lokale geschiedenis.

Het is steeds een vreugde om de vele reacties te zien bij deze jeugdige bezoekers!

Schenken van november 2016 tot en met december 2017

Door: Luc Andries

We vragen ons wel eens af: wanneer houdt die aanvoer van voorwerpen, boeken, rouwprentjes, foto's, meubelen, kleding, allerlei soorten textiel, enzoverder...nu eens op?

Het is dit jaar niet anders gebleken en het aantal schenkingen van mooie intacte zaken overtreft zelfs de voorgaande jaren.

Hieruit blijkt dat de milde gevers vertrouwen hebben in ons beleid van bewaring, inventarisering, minimaal invasief herstel waar mogelijk, enzoverder... .

In 2017 is er zoals de voorgaande jaren een stroom boeken, missalen, tijdschriften, kranten en knipsels, paspoorten en gelegenheidsteksten aangespoeld vanwege: Rik Bogaerts, Jeanne Proost, Marie Verwimp, fam. Gulickx-Verachttert, fam. Van Gils-Dickens, fam. Dhondt-Boeren, fam. Van Beurden Maria (gewezen fietsenmaker te Poppel), BIB-Ravels, fam. J. Wijgerde, fam. Bax-Ruts, fam. Schellekens-Woestenburg-Moeskops, Annie Poppeliers.

Rouwprentjes- en brieven zijn er in 2017 aangebracht door: J. Santegoets, fam. André Van Der Voort, fam. Van Beurden Maria, Jan Cnaeps, Marie Verwimp, fam. Van Dun-Willems, fam. Willems-Van Loon, fam. Willems-Heykants, fam. Ad Verhoeven, fam. Moeskops-Hamers.

Kandelaars, kaarsen, lantaarns en verwante artikelen zoals: olielampen, kaarsenpan, fietslampen, petroleumlampen enzoverder werden geschonken door: Rik Bogaerts, Theresia Willems, fam. Van Der Voort-Buyckx, fam. Van Beurden Maria, fam. Bax-Ruts.

Fietsattributen zoals fietsplaten, fietszadels, herstellingsmateriaal kwamen toe vanwege: fam. Van Der Voort-Buyckx, fam. Van Beurden Maria.

Allerlei huishoudvoorwerpen zoals porselein, aardewerk, metaal al dan niet geëmailleerd, glaswerk, tin, koper, messing, hout, bakvormen enzoverder...werden met zorg aangebracht door: Rik Bogaerts, fam. Wijnen-Willems, Marcel Huybrechts, Frans Ooms, Theresia Willems, fam. Van Der Voort-Buyckx.

Foto's, schilderijen, aanzicht- en kerstkaarten, fotoalbums, fotokaders en fotocollecties werden naar ons geflitst door: Ad Verhoeven, Marie Verwimp, fam. Gulickx-Verachtert, fam. Hermans-Kolen, fam. Moeskops-Hamers, fam. Van Gils-Dickens, Rina Van Hees, Rik Bogaerts, fam. Van Gils-Van Den Borne, fam. Van Beurden Maria, fam. Jan Steyaert, fam. Bax-Ruts, fam. André Van Der Voort, fam. Van Der Voort-Buyckx, fam. Van Gestel-Smolters (Nancy en Erik).

Heiligenbeelden, devotionalia, stolpen, OLV-kapelletje, kruisbeeld(jes)en, glasraam, enzoverder...kwamen tot ons vanwege: Jeanne Proost met de hulp van Jos Timmermans, Rik Bogaerts, fam. Dierckx-De Jong, fam. Gulickx-Verachtert, fam. Moeskops-Hamers, Kim Lauwers, Jos Timmermans, Marie Verwimp.

Rookartikelen zoals pijp, sigarenkistjes, sigarenbandjes arriveerden in ons archief vanwege: Sonja Wijnen-Willems, Frans Ooms, fam. Gulickx-Verachtert, fam. Van Beurden Maria.

In de textielschenken vinden we terug: merklappen, borduurwerk, kleding, gildekleding, kant, gordijnen, dameshoedjes, mutsen, pélérines, kapmantels, noirée-rok, schorten, sjaals, herengilets, kleedjes, jasjes, onderrokken, kappen, kepies (militair en RTT), militaire uniformen, bedspreien, naaigerief met naalden en haakgerief, plunjezak, gebreide handtas en een zwarte streng pareltjes geschonken door: fam. Woestenburger-Schellekens-Moeskops, Rik Bogaerts, fam. Swaan, fam. Gulickx-Verachtert, fam. Gabby en Nelly Vloemans-Moonen, Jos Timmermans, fam. Van Der Voort-Buyckx, fam. Heyns-Segers, fam. Boeren-Heykants, klooster Carmel Emmaus (zuster Flora).

Toiletartikelen zoals een scheermes, elektrisch haarverzorgingstoestel, krul -en haarspelden, reisstrijkijzer werden geschonken door: fam. Willems, fam. Maes-Van Hauteghem, Rik Bogaerts.

De donateurs van juwelen, horloges, militaire medailles en insignes, instrument om wijzerplaten van een wekker te ontwerpen, hondenmedailles, Belgische frankenbiljetten, portemonnee, houten geldkistje, klok waren: fam. Willems, Anna Hermans, Rik Bogaerts, fam. Moeskops-Hamers, Marie Verwimp, fam. Dhondt-Boeren, fam. André Van Der Voort.

Houten ambachtsgerief en aanverwanten zoals schaven, boren, houtschrapers, lijmtangen, passer, schaven, loden hamer bekwamen we van: Rik Bogaerts, fam. Dierckx-De Jong, fam. Van Gils-Dickens, fam. Bax-Ruts.

"Moderne toestellen" zoals telefoons, croque-monsieur, kilometerberekeningsapparaatje, elektrische koffiemolen, bakken voor langspeelplaten (LP's), metalen houder voor notaboekje, buttons werden binnengebracht door: fam. Van Der Voort-Buyckx, Rik Bogaerts, Sonja Wijnen-Willems.

Verder volgden er nog vanwege:

- Pastoor Herman Janssen en parochie Sint-Valentinus: drie houten cherubijntjes
Reiskoffer
Boekentas
2 houten ornamenten
- Annie Poppeliers: 3 stoelen met Bretoens leder bekleed
3 stoelen met rieten zitting
- Willy Mateusen: 2 draagtassen postbode met draagriemen
1 fietstas postbode
- Collega's uit Hilvarenbeek: stuk molensteen van de verdwenen graanmolen op Rovert
- Fam. Verheyen-Moonen: houten pers
- Rik Bogaerts: houten paal om lekstokken in te steken (kruidenierswinkel)
- Gewezen fanfare De Vereenigde Vrienden van Poppel: vaandel fanfare 100-jarig bestaan
vaandel drumband 1963
draagriem voor vaandel
2 metalen vaandelhouders
2 schellenbomen
- Fam. Heyns-Segers: twee metalen bedden (kind en volwassene preventorium OLV te Ravels)
- Marie Verwimp: bril in geborduurd etui
canules voor irrigatietoestel
- Fam. Bax-Ruts: houder met gewichtjes
beeldengroep kerststal
- Fam. Van Der Voort-Buyckx: 5 obussen
gewichten van 500 gr.
houten kegelbal met metalen repen
broodzakken bakkerij Van Der Voort-Van Beers
houten leesten
houten bakjes van gist, frisdrank, fruit
koffiemolen
lei

Wekelijks op dinsdagvoormiddag is het een gezellige drukte in het Archief- en Documentatiecentrum in Weelde-Station. Dan zijn de medewerkers druk in de weer om de geschonken voorwerpen en documenten te inventariseren en op te slaan.

Naast noeste arbeid wordt er natuurlijk ook tijd gemaakt voor de nodige ontspanning en bij goed weer kan er in de tuin onder het genot van een kop koffie en iets lekkers gesproken worden over wat het (heemkundig-)leven allemaal te bieden heeft.

Voorbije Activiteiten

Door: Luc Andries en Harry Vrijzen (foto's)

Bezoek aan het Kaartenmuseum

Op zaterdagmiddag 25 november 2017 hebben we een bezoek aan het Kaartenmuseum in de Druivenstraat gebracht te Turnhout. We hebben een volledige rondleiding geboekt met drukdemonstraties op de eeuwenoude machines die perfect en bijna geruisloos werken. Bovendien werden deze machines bedient door mensen die nu een gevorderde leeftijd hebben maar die destijds als jonge snaak van 14 jaar gingen werken in de speelkaartenindustrie van Turnhout.

Dit bezoek met demonstratie is een echte aanrader. Het doet de machines en het museum leven. Het was werkelijk een unieke ervaring om dit te mogen meemaken en te genieten van het vakmanschap van de drukkers.

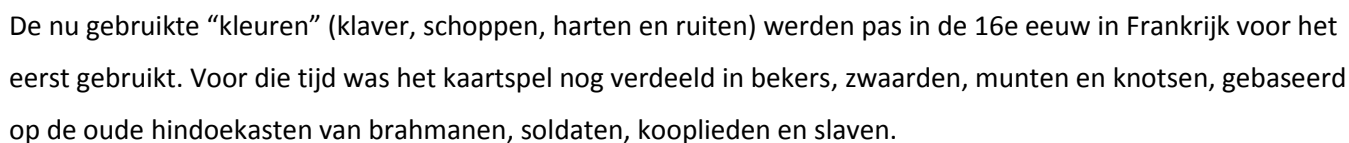

De oudste verwijzing naar de aankoop van speelkaarten is een rekening gericht aan de Hertog van Brabant op 14 mei 1379. Speelkaarten werden vroeger in verschillende steden gemaakt met als belangrijkste centra: Doornik 15de eeuw, Antwerpen 16de eeuw, Amsterdam 17de eeuw, Brussel 18de eeuw en Turnhout vanaf de 19de eeuw. U ziet dat de verschuiving te wijten is aan politieke en economische factoren (Reformatie enzoverder...). In Frankrijk en Engeland werden er taksen geheven op speelkaarten en dat zorgt dus voor de nodige smokkel.

Graag nemen we u mee verder in de geschiedenis om wat achtergrondinformatie te geven over speelkaarten en hun oorsprong.

Waarschijnlijk is het kaartspel van origine een Chinees spel. Waar tot de 12e eeuw nog kaart-stenen werden gebruikt, gemaakt van been of ivoor met uitgesneden symbolen, begon met de uitvinding van papier een spel te ontstaan waarbij de kaarten daadwerkelijk geschud konden worden.

11

Het centrum van deze activiteit was Doornik, een plaatsje in België waar in het midden van de 15e eeuw maar liefst 27 kaartenmakers werkzaam waren. Al deze meester-kaartenmakers hadden vaklieden in dienst die de verf en het papier bereidden, en kunstenaars die de kaarten ontwierpen en schilderden. Met de uitvinding van de xylografie – het drukken vanaf houten platen – werd het mogelijk grote hoeveelheden kaartspellen ineens te maken. De daling van de papierprijs zorgde er verder voor dat de speelkaarten ook binnen handgebruik van de armste kwamen. In hoog tempo werden er spellen bedachten en het gokken met speelkaarten (evenals het vals spelen...) nam enorme vormen aan. De populariteit van het kaartspel bereikte haar hoogtepunt in de 18e en 19e eeuw, toen er door mensen uit alle lagen van de bevolking met speelkaarten werd gespeeld. Tot op heden is die populariteit nog steeds aanwezig.

Drukdemonstraties werden gedaan op een Stanhope “N° 88”. Dit volledig metalen octrooivrije apparaat werd gemaakt te Antwerpen in 1829 en aangekocht door Brepols. De Engelse uitvinder Charles Stanhope bracht zijn drukpers octrooivrij op de markt zodat iedereen het kon nabouwen. Hij was er van overtuigd dat je met drukwerk onwetendheid en bijgeloof kon bestrijden. Bovendien bevordert het de geestelijke ontwikkeling en emancipatie. Deze metalen drukpers werd 100 jaar later nog als het neusje van de zalm verkocht.

Vervolgens werd de **diepdruk** gedemonstreerd. Dit is de vierde manier van drukken naast hoog-, vlak- en doordruk. Diepdruk gebeurt meestal met koperen platen die afgerond zijn om te voorkomen dat het papier scheurt aan de scherpe hoeken van de plaat. Deze platen worden gegraveerd of geëts waarbij men eerst in een waslaag aangebracht op de koperen plaat een tekening maakt en vervolgens etst. Na de verwijdering van de waslaag ziet men de tekening veroorzaakt door de inwerking van het zuur. Etsen was en is ideaal om reproducties te maken. Spielkaarten werden met deze techniek slechts uitzonderlijk gemaakt.

Daarna werden we ondergedompeld in de **lithografie** of steendruk. Het wordt ook wel vlakdruk genoemd omdat het als het ware door middel van een platte steen wordt gedrukt. Het is echter een eenvoudig chemisch principe dat er voor zorgt dat lithografie werkt; namelijk water en vet stoten elkaar af. De uitvinding werd gedaan door de Duitser Alois Senefelder in de jaren 1796-1798.

Het resultaat was dat men veel sneller en goedkoper kon drukken. De steen had niet alleen een langere levensduur maar men kon er ook zeer fijn en gedetailleerd werk met afleveren. Deze techniek werd tot ver in de 20ste eeuw gebruikt. De opvolger van de lithografie is de **offset**.

Maar aan het mooie verhaal zit ook een schaduwzijde van hongerlonen, kinderarbeid en vrouwenuitbuiting. Zo was er heel wat sociale onrust van 1895 tot 1914. Er ging nauwelijks een jaar voorbij zonder een werkstaking.

We mochten kennismaken met alle kanten van het werkingsproces.

Nieuwjaarsreceptie & Lezing

Naar goede gewoonte hielden we onze nieuwjaarsreceptie en konden we elkaar het allerbeste toewensen voor dit nieuwe jaar.

Ook voor deze editie kwamen we samen in Home O.L.Vrouw van de Kempen in Ravels.

Veel leden wisten de weg te vinden naar het Home en zijn hiermee ingegaan op deze uitnodiging.

Naast “toosten op 2018” werden we tijdens de lezing ondergedompeld in het wel en wee van de “Koloniën van Weldadigheid”.

Toon Hosten gaf een uiteenzetting over het verleden van deze instelling.

Hij vertelde ons wat er zich allemaal af heeft gespeeld op die immens grote domeinen in Wortel en Merksplas.

Het gaf een kijk in een periode van onze geschiedenis hoe er werd omgegaan met arme, verstoten landgenoten.

Een klokje van Nieuwkerk?

Door: Joseph Wijdemans

Onlangs kreeg de heemkundige kring een telefoontje van de Woonstichting Leijstroken, aan het Oranjeplein hier in Goirle, met de vraag of wij belangstelling hadden in een klein luiklokje uit 1751. Het zou afkomstig zijn uit het klokkentorentje van de Missieprocuratie van de H. Familie aan de Tilburgseweg. Toen de paters zijn vertrokken heeft Woonstichting de Leijstroken het gebouw gekocht en vervolgens het klokje met klokkenstoel en al uit het torentje gesloopt. Het heeft enkele jaren in het kantoor op het Oranjeplein gestaan en omdat het kantoor werd gesloten wist men geen raad met het luiklokje.

Natuurlijk hadden wij belangstelling en zeker voor zo’n oud luiklokje. Wij waren al eens op zoek geweest naar het luiklokje dat mogelijk gehangen heeft in de grenskapel op Nieuwkerk en wie weet is het dat klokje.

Intussen is het klokje op het Heemerf. Het heeft de tekst "Soli Deo Gloria" (latijn voor "Alleen aan God de eer" het is een van de kernpunten die een basis vormen van de reformatische beweging ten tijde van de Reformatie) en het jaartal 1751. Verder alleen wat figuren, maar geen maker en geen kloknaam. Op zich is dat verwonderlijk. Met enkele foto's proberen we of het klokkenmuseum in Asten, uitkomst kan geven.

Intussen heb ik wat onderzoek gedaan. Als eerste vond ik een berichtje in het Nieuwsblad van het Zuiden uit 1922 waarin vermeld staat dat de gemeente Goirle een luikklokje uit het oude gemeentehuis (huidige brandweerkazerne) aan de paters van Nieuwkerk heeft gegeven voor hun kapel. Dat zijn dezelfde paters als die van de Missieprocurator aan de Tilburgseweg.

Toen ik dat gelezen had, herinnerde ik een artikel van Cees Robben in het Goirles Belang van 30 oktober 1968. Daarin vertelt hij op zoek te zijn naar het luikklokje van de grenskapel op Nieuwkerk.

Deze grenskapel is vanaf 1755 en nog jaren daarna in stand gehouden, vernieuwd en opgeknapt om jaarlijks daar, op waardige wijze, de St. Jansprocessie uit Goirle te kunnen ontvangen. In het jaar 1779 wordt de kapel officieel gesloten en dan geraakt deze in verval en wordt de ruïne op 30 augustus 1810 publiek verkocht. In een optekening van Baron de Meester de Betzenbroek zou Graaf Gijsbert van Hogendorp, Heer der Heerlijkheid Tilburg en Goirle, de oude (Goirlese) grenskapel op Nieuwkerk, die geheel in verval is, in 1755 laten afbreken. Dit strookt niet met de werkelijkheid. Maar er was ook nog een opmerking bij, dat

de smeedijzeren deurklink en klok gebruikt zouden worden voor de nieuw te bouwen hoeve (het latere Dennenoord). De smeedijzeren deurklink met handgreep siert momenteel de kapel deur van het klooster op Nieuwkerk, maar waar is dan het klokje gebleven dat Baron de Meester de Betzenbroek ook vernoemd? Hangt het misschien in de kapel op Nieuwkerk, zo vraagt Cees zich af? Via de aannemer Piet Vekemans die bezig was

met een verbouwing aan het klooster, kwam hij achter de ware identiteit. Het opschrift luidde: **“Petit en Fritsen me funderunt, 1822 George Schouw President Kerkvoogd”**. Maar geen verwijzing naar de grenskapel. De naam “George Schouw, President-Kerkvoogd” is niet onbekend, hij is de rentmeester van Gijsbert Jacob Graaf van Hogendorp. Hij beheert zijn goederen en woont in de rentmeesterwoning op Nieuwkerk. Graaf Gijsbertus Steenbergensis van Hogendorp († 1845), vroeg aan het gemeentebestuur van Goirle toestemming voor het bouwen van een veldoven op de heide, voor het bakken van stenen. De raad ging hiermee accoord. Kort hierna bouwde hij het jachthuis, “huize Nieuwkerk” (Dennenoord) op de plaats van de vroegere Hoeve “de Koeijweide” en o.a. ook de hoeve “de Ooievaarsnest”.

George Schouw is echter ook President-Kerkvoogd der Nederlandse Hervormde Kerk te Tilburg. In een schrijven van 2 maart 1821, gericht aan de Kerkraad der Hervormde Gemeente te Tilburg, benoemt het Provinciale Kollege van Toezicht op de Kerkelijke Administratie der Hervormden in Noord-Brabant, G. Schouw, Griffier van het Vredegerecht, tot Kerkvoogd der Hervormde Gemeente te Tilburg.

Dus gaat Cees Robben op onderzoek uit naar de Hervormde Kerk. Deze kerk in de Zomerstraat is in 1822 gebouwd. Hij komt te weten dat de kerkvoogden der Hervormde Kerk te Tilburg aan zijn “Excellentie den Heere Staatsraad Directeur Generaal voor Zaaken der Hervormde Kerke, 's-Gravenhage” mededelen dat zij o.a twee klokken hebben besteld bij Petit en Fritsen. Dus vervolgens gaat Cees informeren bij de bekende klokkengieterij in Aarle-Rixtel. Dankzij de vlotte medewerking van dhr. H. Fritsen, vermeldde hij dat volgens hun archief er twee klokjes zijn gegoten voor de Hervormde Kerk te Tilburg welke 200 en 50 Nederlands Pond wegen. Op iedere klok moet staan **“Nieuwe Hervormde Kerk van Tilburg Anno 1822. George Schouw President Kerkvoogd”**. Totaal kostten de klokken f 595,-. Volgens de heer Fritsen ontbreken verdere gegevens over deze klokken.

Op last van de Duitse bezetters wordt op 16 februari 1943 uit de Nederlands Hervormde Kerk van Tilburg de klok weggenomen met opschrift “Anno 1822 Nederlands Hervormde Kerk van Tilburg. George Schouw President Kerkvoogd”. Gemeten wordt: diameter 650 mm, hoogte 550 mm, gewicht 191 kg. Deze klok heeft men in de Hervormde Kerk nooit meer terug gezien; zij is hoogst waarschijnlijk omgesmolten. Momenteel bezit de Hervormde Kerk een nieuwe klok, gegoten in 1945 te Heiligerlee, gewicht 200 kg. Dus op het moment dat de Duitsers de klok in beslag namen, hing er maar één klok in de Hervormde kerk.

Tot dusverre, wat betreft de grote klok der Hervormde Kerk, sluit het als een bus.

Om een of andere reden moet men in 1822 zijn afgeweken van de opdracht om op beide bestelde klokken de inscriptie aan te brengen “Nieuwe Hervormde Kerk van Tilburg”.

Op het klokje van Nieuwkerk staat hier voor in de plaats: “Petit en Fritsen me funderunt”.

Hoe komt dat kleine klokje op Nieuwkerk terecht? In 1822 behoort het landgoed Nieuwkerk toe aan Gijsbert Jacob Graaf van Hogendorp, zijn goederen worden beheerd door zijn rentmeester George Schouw die de rentmeesterwoning op Nieuwkerk bewoont.

Wat het klokje op Nieuwkerk echter betreft, hoewel dat ook niet met archiefgegevens kan worden bewezen, is Cees in de stellige overtuiging, dat Rentmeester George Schouw het klokje een plaats geeft op 't dak van zijn rentmeesterwoning. Hij schenkt of verkoopt dit klokje later aan zijn meester voor Dennenoord, hoewel het klokje besteld en betaald werd door de Nieuwe Hervormde Kerk te Tilburg. De erfgenamen der van Hogendorpen verkopen het landgoed Nieuwkerk in 1856 en 1860 en wordt eigendom van de heer Jean François de Meester de Bocht. Dennenoord, het klokje inclus, komt dus in handen van het geslacht de Meester de Bocht. Dennenoord is in december 1943 afgebrand door een schoorsteenbrand. Een foto van vóór die tijd laat zien dat het klokje al niet meer in het torentje hing.

In 1912 schenkt Baron de Meester de Betzenbroek aan de Paters van de H. Familie een stuk grond op Nieuwkerk en laat daar op zijn kosten voor de Paters een klooster en kapel bouwen.

1 Juli 1913 worden klooster en kapel ingewijd.

Pater Steenmets, een der vroegere bewoners van het klooster op Nieuwkerk schreef aan Cees:

dat hij altijd in de veronderstelling is geweest dat het klokje dat in Nieuwkerk in de toren hangt een geschenk was van Mijnheer de Meester.

Cees Robben, onze pa en ik zijn daarna ook nog eens naar het klooster van de H. Familie in Kaatsheuvel geweest om te kijken wat voor klokje daar in het torentje hangt en mogelijk een aanknopings punt zou zijn. Ik ben op het dak gekropen om het klokje van nabij te bekijken, doch het had helemaal niets met Nieuwkerk te maken.

Hiermede is aangetoond dat het klokje, dat eertijds klepte in de klokkentoren van Dennenoord, niet afkomstig is van de afgebroken Goirlese Grenskapel, doch eigenlijk bestemd was voor de Nieuwe Hervormde Kerk te Tilburg, maar uiteindelijk in het torentje van de kapel op Nieuwkerk terecht komt.

Maar nu het klokje van 1751 dat nu op 't Heem is. Het zal zeker niet gehangen hebben in de kapel op Nieuwkerk, maar het is bijna zeker dat de paters het geschonken hebben aan hun confraters voor het nieuw te bouwen klooster aan de Tilburgseweg dat in oktober 1936 werd ingezegend.

In het krantenbericht wordt vermeld dat het klokje afkomstig is van het oude gemeentehuis, dat nu brandweerkazerne is. Hoe komt dat klokje op dat gemeentehuis? Het heeft zeker niet als brandklok dienst gedaan, want die hing in de kerktoeren. Het gemeentehuis is in 1838 gebouwd, behalve het gemeentehuis werd er ook het brandspuithuisje en de openbare school in ondergebracht. Oorspronkelijk stond die school achter de oude kerk, tegen het kerkhof aan. Die school moest begin 19e eeuw vergroot worden wegens aanwas van de bevolking en was tevens toe aan groot onderhoud. De gemeenteraad kwam tot de conclusie dat gemeentehuis, brandspuithuisje en openbare school in één gebouw financieel aantrekkelijker was dan separaat een nieuwe school en een gemeentehuis te bouwen.

Op de meeste oude scholen stond een klokkentorentje om de leerlingen te attenderen op het begin der lessen. Het zou mogelijk kunnen zijn dat op de oude school achter de oude kerk ook zo'n klokkentorentje heeft gestaan en dat het meegegaan is naar het nieuwe gemeentehuis. Een luchtfoto van de Kerkstraat van vóór 1900 laat zien dat op het gemeentehuis een klokkentorentje staat.

In 1866 bouwde men achter het gemeentehuis een nieuwe openbare school. Zoals uit de foto blijkt is het klokkentorentje op het gemeentehuis blijven staan waarschijnlijk tot het gebouw niet meer als zodanig werd gebruikt. Het klokkentorentje is niet meegegaan naar het nieuwe gebouw en had dus geen functie meer. Een latere luchtfoto laat zien dat het klokkentorentje niet meer op het dak staat. Het torentje werd gesloopt en het klokje opgeslagen en in 1922 aan de paters van de H.Familie gegeven.

In 1910 werd een ander gemeentehuis, op de hoek van de Kerkstraat en Tilburgseweg betrokken en dat brandde in 1918 af. In 1921 werd op dezelfde plaats een nieuw gemeentehuis geopend (de Vijf bogen). Op die beide gemeentehuizen, heeft zeker geen klokkentorentje gestaan.

Aldus zal het luiklokje zeer waarschijnlijk afkomstig zijn van de school achter de oude kerk.

Inmiddels zijn er foto's gestuurd van dat luiklokje naar het klokkenmuseum in Asten, met de vraag of het museum iets meer weet van dat luiklokje. Er is nog geen antwoord, maar wij houden u op de hoogte middels in de volgende Schutsboom.

Raadpleging:

Nieuwsblad van het Zuiden 1922

Goirles Belang oktober 1968

RAT not. 177, akte 138, 15-11-1824

Foto:

gemeentehuis met klokkenstoel: Regionaal Archief Tilburg

Dennenoord: Collectie Heemkundige Kring

Foto's luiklokje : J. Wijdemans

Het zevende half jaar van de Grooten Oorlog (1 augustus 1917- 28 februari 1918)

Door: Luc Andries

Vorig half jaar hebben we afgesloten met de ondergrondse mijnenslag bij Mesen-Wijtschate. Deze succesvolle operatie is de proloog tot de Derde Slag om Ieper of bij ons ook gekend als de Slag om Passendale. Deze gevechten in de Westhoek vinden plaats van 31 juli 1917 tot 10 november 2017.

Ondertussen begint op 4 augustus 1917 het **vierde oorlogsjaar**.

Passendale is tot aan de Eerste Wereldoorlog een weinig bekend dorp tussen Ieper en Roeselare. Het dorp heeft wel zijn naam gegeven aan de beruchte gevechten die zo typerend zijn voor WO I. Deze geïndustrialiseerde oorlog bij Passendale moet zeker niet onderdoen voor de gruwelen aan de Somme en bij Verdun. Verdun wordt ook wel eens “de gehaktmolen aan de Maas” geheten. De Derde Slag bij Ieper strandt in modder, bloed, de vergeefsheid en de vastbeslotenheid van de soldaten aan beide zijden van het niemandsland om vol te houden in onmenselijke omstandigheden. Iedere ooggetuige van deze periode in de Westhoek heeft bewondering en respect voor de soldaten die er hebben gevochten in deze onmenselijke omstandigheden.

De weersomstandigheden met overvloedige regenval maken het slagveld tot een landschap van modder, mijnkraters en granaattrekkers vol water. De soldaten ondervinden tot welke vernietigingen de gemechaniseerde oorlog leidt. Geen enkel gebouw, boom of struik blijft overeind, er groeit niets meer. Velen denken dat dit de hel is. De verliezen aan Britse zijde bedragen ongeveer 250.000 mensen waarvan er een 50.000 vermist zijn. Totaal verlies (andere geallieerden en Duitsers) wordt geschat op 400.000 mensen.

Siegfried Sassoon, een Brits officier en dichter, schrijft onder andere het volgende tijdens WO I:

De dag breekt aan en de heuvelrug rijst op massief en donkerbruin in het woeste paars van de dreigende zon, die nog smeult door de wolken wegdrijvende rook die de dreigende, pokdalige helling als een doodskleed omsluiten; en één voor één kruipen en vallen de tanks in het prikkeldraad.

De vuurwals brult en beweegt zich voorwaarts. Daarna komen de soldaten, onhandig en gebogen onder hun granaten en geweren, spades en andere spullen nodig voor het gevecht, elkaar verdringend de loopgraven uit om het hoofd te bieden aan het nijldige vuur. Horden grijze en kankerende, van angst vertrokken gezichten, in de aanval, terwijl de tijd onbewust en druk op hun pols tikt, en hoop, met spiedende ogen en grijpende vuisten, in de modder strompelt (en smoort?). Jezus, laat het ophouden!

Rechts: Locatie van de kerk van Passendale (bron: Memorial Museum Passchendale 1917)
Links: De hel op aarde (bron: Library and Archives, Canada)

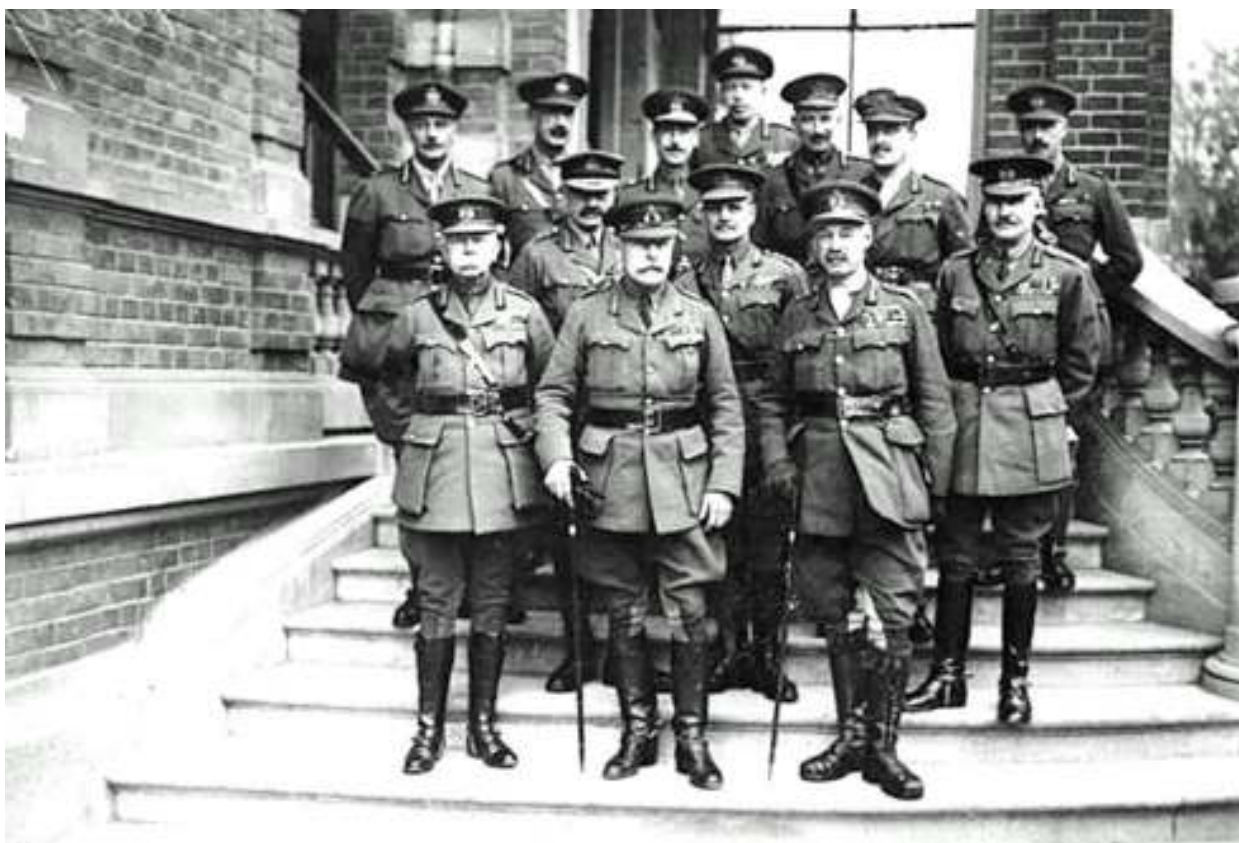
leper na de slag van Passendale (bron: blog "In Vlaanderens Velden")

We gaan door, al is het tot in de hel! (bron: Lyn Macdonald, Passendale 1917, pag. 161)

Britse soldaten verzamelen hun gesneuvelde kameraden (bron: www.forumeerstewereldoorlog.nl)

Britse staf opperbevel met in het midden vooraan generaal Haig (bron: Imperial War Museum)

Het vernietigde leper (bron: Imperial War Museum)

Generaal Haig (bron: Imp. W. M.)

Indische maharadja Buphinder Singh of Patiala op bezoek bij Belgische en Britse stellingen
(bron: www.oldindianphotos.in/2010_12_03_archive)

We onthouden vooral uit deze oorlogsacties van 31 juli 1917 tot 10 november 1917:

- Onder leiding van de Britse bevelhebber Haig zou men de havens van Oostende en Zeebrugge willen bevrijden voor de bevoorrading van de geallieerden en het verdrijven van de Duitse schepen uit de Noordzee. Verder valt Haig over de hele Vlaamse frontlinie de Duitse stellingen aan om terreinwinst te boeken met de hoop het Duitse leger te breken en te verdrijven.

- De artilleriebeschietingen en de overvloedige regenval maken van het slagveld een zeer drassig en moeilijk doordringbaar terrein. Een ware hel.

- Deze periode wordt door drie fasen beheerst:

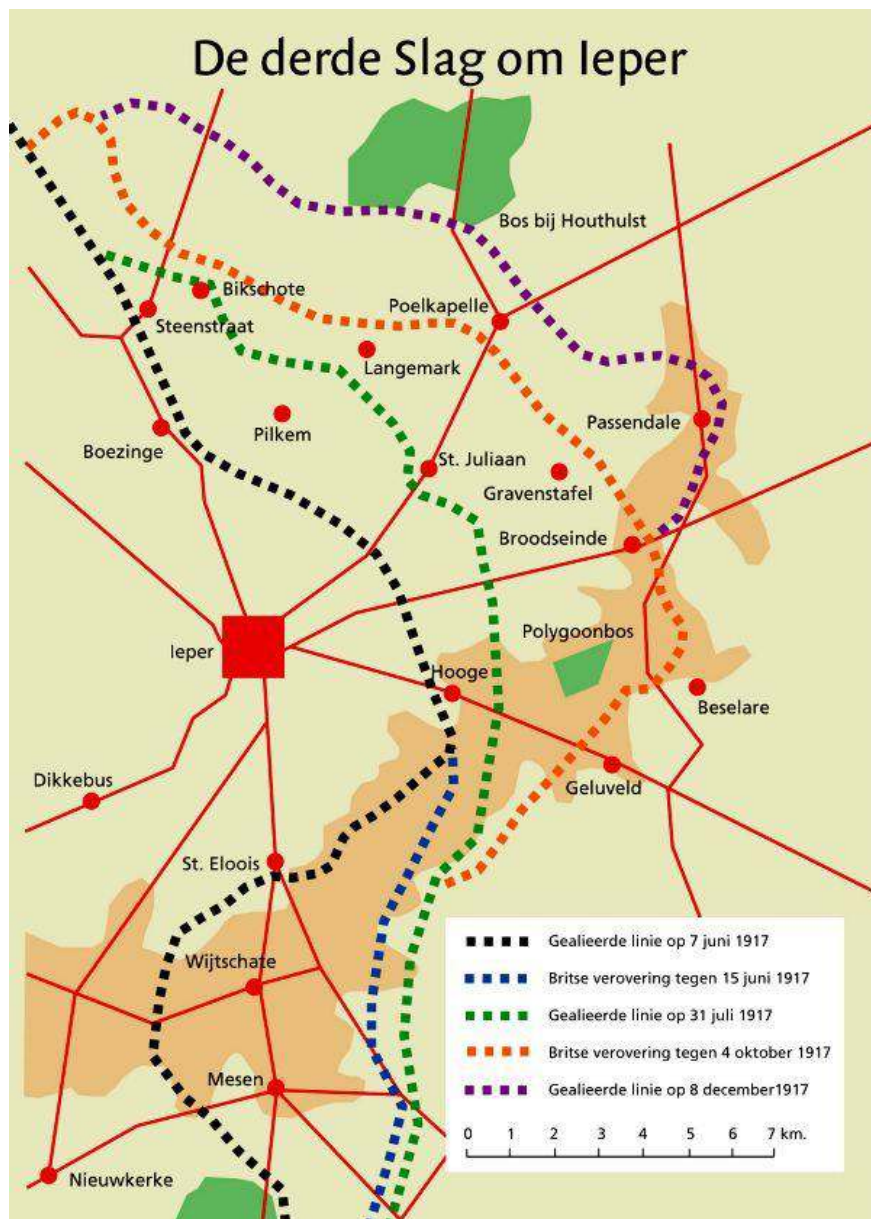
- 1) Van 31 juli-28 augustus: massale frontaanvallen met een terreinwinst van circa 3 kilometer.

- 2) Van 20 september-12 oktober: kleinschalige aanvallen

- 3) Van 26 oktober-10 november: slag om Passendale

- Het resultaat was:

- 1) De Ieperboog: dit is een uitstulping in Duits gebied ten oosten van de stad Ieper. Dit heroeverd gebied op de Duitsers is moeilijk te verdedigen omdat zij langs drie zijden de geallieerden kunnen bestoken.

2) In deze internationale oorlog zijn ondertussen al meer dan 30 nationaliteiten betrokken.

3) Heel hoge dodencijfers zowel door dagdagelijkse kleine acties als door massale aanvalsgolven.

4) Ieper heeft er een hoge symboolwaarde aan overgehouden. Getuige daarvan is de Britse aanwezigheid in Ieper: bij de grote plechtigheden, het museum “In Flanders Fields” en de ontelbare militaire begraafplaatsen in de Westhoek.

Deze oorlog grift in ons collectief geheugen het beeld van de hel op aarde. De bevelhebbers offeren duizenden en duizenden soldaten op om één meter terrein te winnen. Zij zijn statistici die beschikken over soldaten waarmee ze “spelen” vanop de bevelhebbersposten. Dat ons kleine België zo weinig verliezen heeft geleden, in vergelijking met de andere geallieerden, is vooral te danken aan koning Albert I die zijn manschappen behoedt voor zinloze acties. Mocht Albert I de leiding van het Belgische leger niet op zich genomen hebben dan zou onze regering in ballingschap, in de buurt van Le Havre, waarschijnlijk dezelfde beslissingen hebben genomen als de

Britse (aangestuurd door de regering van Groot-Brittannië) en andere geallieerde regeringen om hun manschappen ten koste van alles en nog wat in te zetten.

Ravels komt ook gekwetst uit deze slag om Passendale in dit zevende halfjaar.

Op 15/09/1917 sneuvelt Jan (Jean Gerard) Verhoeven te Steenkerke. Hij is geboren te Weelde op 20 september 1893.

Hij dient de 1ste Cavalleriedivisie bij het 5de Regiment Lansiers als soldaat. Zij nemen onder andere deel aan de slag bij Halen, ook gekend als de slag van de Zilveren Helmen. Vanaf 20 augustus 1914 maken zij deel uit van de verdedigingstroepen van Antwerpen. Zij storen de Duitsers tijdens uitvallen vanuit Antwerpen in het zuiden van de Kempen richting Diest. Bij de val van Antwerpen trekken zij ook terug naar het Westen. Zij worden opgesteld te Stadenberg.

Zijn moeder is weduwe Maria Vromans. Na de oorlog krijgt zij ook te maken met de militaire bureaucratie. Zo vinden we ook een afrekening in het dossier van Jan en een attest van zijn bekomen onderscheidingen. Na de oorlog krijgt elke rechthebbende zijn soldij. Hiervan wordt kort na de oorlog (meestal in 1920) reeds 300 francs uitbetaald aan de rechthebbenden. Daarna gaat het Strijdersfonds berekenen hoeveel dagen de soldaat aan het

front heeft gestaan en achter in rust is geweest. Dan volgt de uitkering. Hier bij Jan Verhoeven is dat reeds in 1922 en de rechthebbende is zijn moeder.

Hij krijgt postuum het oorlogskruis met een zwart staafje op het lint. Het zwarte staafje wordt enkel geplaatst bij postume uitreiking.

Oorlogskruis met palm

Ministère de la Défense Nationale
 1ère Direction Générale
 35, rue de la Loi
 1050 Bruxelles

Je soussigné déclare avoir reçu du D^e L'États de la Défense Nationale, l'insigne de la Croix de Guerre avec palmes, qui a été décoré par Arrêté Royal du 22 septembre 1922.

(signature) Willems Ave 22 septembre 1922.
 De Mandat
 A. M. H. H. H.

Nom et tous les prénoms	Qualité	Lieu et date de naissance	Service militaire	Observations
Verhoeven Jan, Léonard	soldat 3 ans	Willems le 22 septembre 1922	plus de 10 ans service militaire en 1914-1918 Willems D'arras	De l'États de la Défense Nationale en 1914-1918 en 1914-1918 en 1914-1918 en 1914-1918

A. M. H. H. H.

Attest onderscheidingen (bron: stadsarchief Turnhout)

[illegible]

De uitbetaling van de 300 francs door burgemeester Van Dommelen op 9/11/1920
aan moeder Verhoeven-Vromans (bron: stadsarchief Turnhout)

21203
Bruxelles, le 26 JAN 1922 192

Ministère
de la
Défense Nationale

1re Direction Générale
3e Direction
8e Bureau
4e Section

N° 247011

N. B. — Rappeler dans la réponse les indications ci-dessus.

Note pour le Fonds des Combattants

Renseignements relatifs au nommé :

Nom : VERHOEVEN
Prénoms : Jean Gérard
Régiment : 5e Lanciers
Grade et position : soldat M. 13
né à Weelde, le 20/9/93

(1) trente-huit mois de présence au front
(1) ——— mois de "arrière"
(1) ——— mois de privations
dotation.

2.150
2.850
300
2.550 a.v.

J. Loo
R.

L'Officier vérificateur,
[Signature]

Le Ministre de la Défense Nationale,
Par ordre :
Pour le Directeur Général,
Pour le chef de bureau,

De afrekeningsnota van 1922 (bron: stadsarchief Turnhout)

Op 07/11/1917 sneuvelt Peter (roepnaam Pierre) Jan Claessen (Ravels) te Kaaskerke (Caeskerk) bij Diksmuide. Pierre is geboren te Ravels op 17 maart 1894. Hij is bij het aanbreken van de oorlog soldaat. Zijn ouderlijke woonst is aan de Heide 132 te Ravels. Hij is ingedeeld bij de 2de Linie, 3de Bataljon, 1ste Compagnie. Pierre is ter aarde besteld op de begraafplaats van Steenkerke grafnr.299.

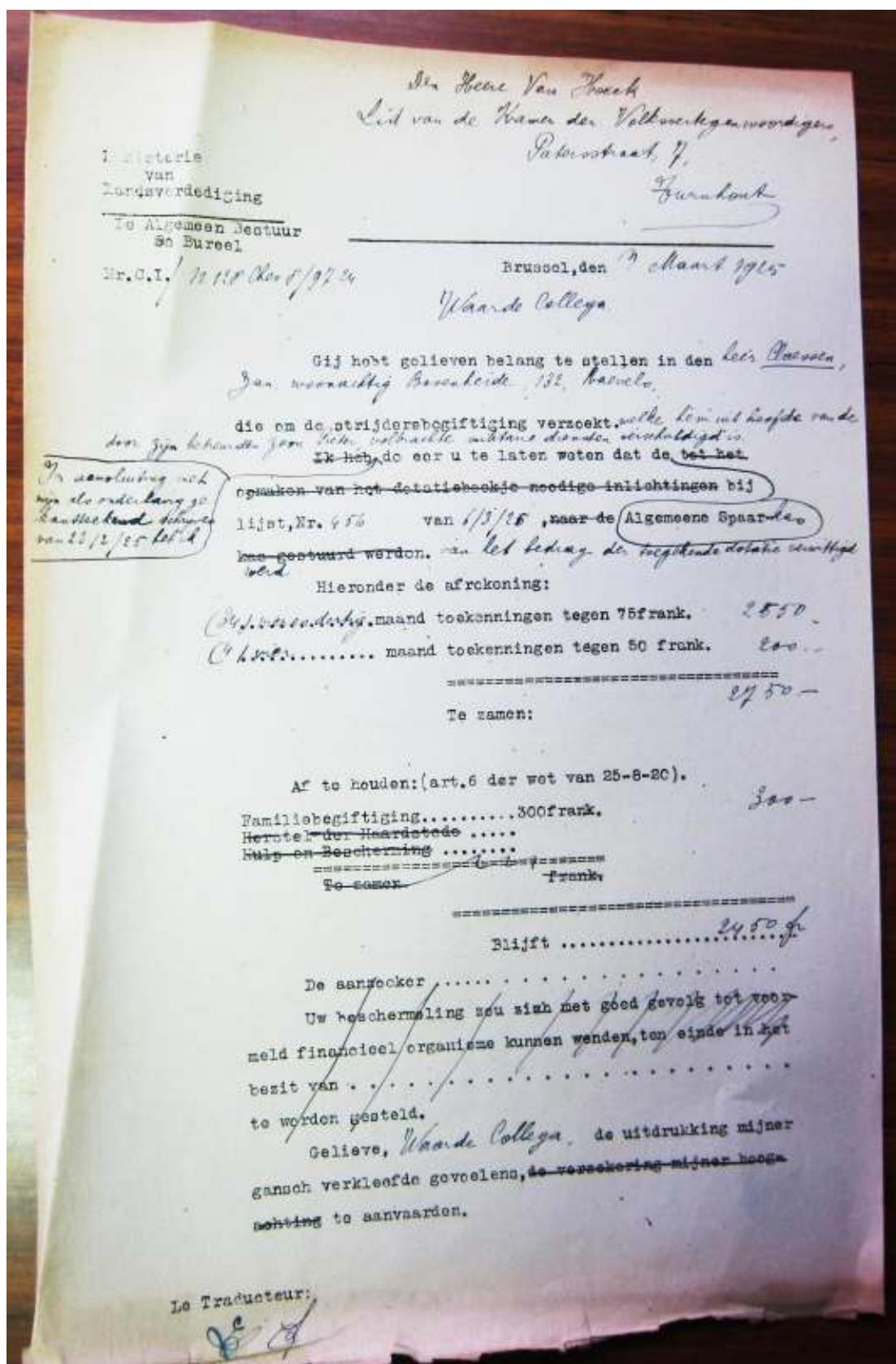
Pierre Claessen

Heilige Wacht aan de IJzer (bron: www.fotoshootwo100.com)

Bij de mobilisatie ligt de eenheid in Gent. Ze worden naar de streek van Tienen gestuurd om stand te houden. Ze kunnen de Duitse pletwals niet stoppen en trekken zich terug in de Antwerpse fortengordel. Op 25 augustus 1914 vindt de eerste uitval plaats vanuit Antwerpen. Zij proberen voorbij Mechelen in de richting van Leuven en Vilvoorde de Duitsers af te remmen. Het verloopt niet van een leien dakje en ze trekken terug op de oevers van de Nete rond Duffel. Bij de val van Antwerpen trekken ze ook westwaarts (richting Belgische kust) en vanaf 15 oktober bevinden ze zich aan de IJzer. De Tweede Linie heeft de spoorlijn van Nieuwpoort naar Diksmuide hardnekkig verdedigd waarna ze zich terugtrekken in de loopgraven en ongeveer 3 jaren de “Heilige Wacht aan de IJzer” verzekeren.

Pierre sneuvelt op 7 november 1917 tijdens de laatste dagen van de slag om Passendale. Pierre is 23 jaar en de zoon van een fabrieksarbeider uit Ravels. Jan, zijn vader, heeft na de oorlog ongeveer 7 jaar moeten wachten op het afsluiten van het dossier van Pierre. De financiële tegemoetkoming bedroeg in totaal 2750 francs waarvan kort na de oorlog reeds 300 francs zijn betaald aan de familie. Vader Jan heeft zoals u kan lezen in bijgevoegd document volksvertegenwoordiger Van Hoeck (oud-burgemeester van Turnhout) ingeschakeld om zijn rechten te laten gelden. Uiteindelijk valt alles in de plooi en volgt de eindafrekening van 2450 francs in 1925.

(bron: stadsarchief Turnhout)

[illegible][illegible]

Enkele dagen voor Kertsmsis sneuvelt op 21/12/1917 Cornelis Van Velthoven uit Ravels te Pervijse.

Hij is geboren te Ravels op 29 februari 1888 en sneuvelt op 21 december 1917. Hij dient bij de 1ste Legerdivisie in de 6de Linie. Bij het begin van de oorlog zijn zij gekazerneerd in de fortengordel omheen Antwerpen. Zij doen eveneens uitvallen, in de richting van Aarschot-Werchter tot driemaal toe. Na 8 oktober verlaten zij Antwerpen en trekken terug achter de IJzer. Later nemen zij positie in te Nieuwpoort. Vervolgens worden zij in de loop van de oorlog opgesteld te Ramskapelle, Lo, Steenstrate, Diksmuide, Ramskapelle en Diksmuide.

Op 31/08/1917 overlijdt Carolus of Charles Willemsen (*Ravels 7 mei 1884) te Tilburg. Charles is landbouwer te Merksplas vanaf 27 november 1913. Op 1 augustus 1914 volgt een algemene mobilisatie en hij meldt zich bij zijn eenheid van de Vijfde Linie te Antwerpen. Zij staan in voor de verdediging van Antwerpen en in september 1914 doen zij bloedige uitvallen gericht tegen de Duitsers vanuit de forten van Antwerpen tot zelfs in Rotselaar tussen Aarschot en Leuven. Op 12 september 1914 lijden de Belgen daar zware verliezen. In oktober geeft Antwerpen zich over en wordt het bevel gegeven om westwaarts te trekken. Er zijn zoals we al in eerdere tijdschriften hebben gelezen ook soldaten de Nederlandse grens over getrokken waar ze geïnterneerd worden omwille van de Nederlandse neutraliteit. En op deze manier komt Charles in een kamp te Tilburg waar hij overlijdt. Hij laat vrouw en kind na. Zijn graf kan u vinden op de algemene begraafplaats van Harderwijk (Nederland-Gelderland) in het Belgische perk.

Rouwprentje Charels Willemsen en begraafplaats Harderwijk (bron: foto's Louis Cuylaerts)

STRIJDERSFONDS 54 AP

Vragenlijst betrekkelijk het vaststellen der rechten van den strijder op het voordeel der wet van 23 Augustus 1920, die een blijk van dankbaarheid toekent aan de militairen van den oorlog 1914-1918.

Deze vragenlijst dient ingevuld te worden door ieder rechthebbende die in den loop van het tijdperk, begrepen tusschen 1st Augustus 1914 en 11 November 1918, gemobiliseerd werd en moet vervolgens gestuurd worden hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van eenen Oud-Strijdersbond, aan den Secretaris van het « STRIJDESFONDS », Wetstraat, 2, Brussel.

Voor de gestorven of vermiste militairen dient de vragenlijst ingevuld te worden door de weduwe of door den erfgenaam in rechte, opgaande of dalende lijn.

(De verkortingen vermijden)

Naam en voornamen : Willemsen, Carel

Graad en Stand : Soldaat 1st kl. Militaire K. 1904

Plaats en datum van geboorte : Raeveld 7 Mei 1887

Nationaliteit : Belg.

Juist adres (1) : Gemeente (gehucht) Oberaplas
(Straat en nummer) dorp

Burgerlijke stand : Ongehuwd, gehuwd, aantal kinderen,
weduwaar of gescheiden met het aantal
kinderen ten laste : overleden te bilburg 31 August 1917 weduwe en

Naam en voorna- der echtgenote, der weduwe, van den
 men. Ouderdom erfgenaam in rechte, opgaande of dalende
 en beroep. lijn : (2) Elisabeth 32 jaren een kind
broodwerf, 3790 te Hare laste, zonder beroep.

Dienststaten Bekomen graden; overplaatsingen in de
 tusschen volgorde der datums. Eenheden waartoe
 1st Augustus 1914 de gemobiliseerde behoort heeft. Dien
 en vermeld : het tijdperk van gevangenschap
 11 November 1918 of internering, de datums waarop hij met
 (3) verlof zonder soldij werd geplaatst of tot
reforme voorgesteld en opnieuw in de
getalsterkte werd opgenomen. De buiten
Belgisch grondgebied bezette kantonne-
menten opgeven.

Regiment, corps of inrichting waartoe de gemobiliseerde be- overleden internering, Kanton
 hoorde toe: hij huiswaarts werd gezonden, met verlof zonder te bilburg, Hollands
 soldij v.e. geplaatst of tot reforme werd voorgesteld.

Begeert gij het aandeel van den strijder te ontvangen. geen

Opgelopen veroordeelingen : geen

Aantal frontstrepen die U werden toegekend : geen

Indien de militair invalide is moet hij het ten honderd zijner geen
 invaliditeit opgeven.

Bedrag der ontvan- Begiftiging van 300 frank,
 gen uitkeeringen. voor 't herstel der haardstede,
van 't Comité « Hulp en Bescherming ».

Bond of groepeerings van Oud-Strijders waarvan gij lid zijt : Naamige Oud-Strijdersbond

Gezien voor wettiging van 't handteeken, van Te Oud-Burgemeester 10 November 1920
Ellythias Albaria
 die tot het gemobiliseerd leger heeft behoord.

De Burgemeester, Echt en waarachtig verklaard (4)
y. Luyckx Handteeken van den rechthebbende :
Ellythias Albaria

Zegel der gemeente

(1) Het dient den secretaris van 't Strijdersfonds, Wetstraat, 2, Brussel, onmiddellijk van elke adresverandering kennis te geven.

(2) De navolgende vermeldingen doorhalen. De weduwe of de rechthebbende erf genamen moeten de noodige stukken bijvoegen waaruit hunne rechten blijken (akte van bekendheid).

(3) In de dienststaten dienen namelijk vermeld : de datums der inbechtensneming, of der toelating in een inrichting ten gevolge eener veroorzaking, evenals de datum der invrijheid stelling of de datum der overname van deze inrichtingen heeft verlaten.

(4) Iedere valsch erkende verklaring zal eene verstraffing in 't betalen der verschuldigde sommen voor 't

(bron: stadsarchief Turnhout)

Het menselijk leed in onze gemeente tijdens het zevende halfjaar

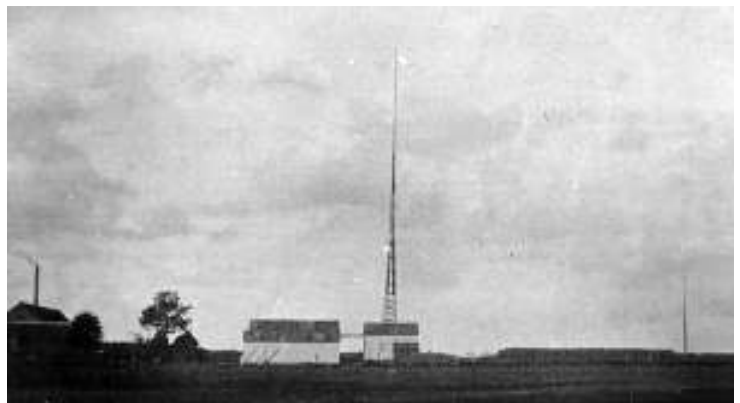
Zaterdag de eerste september 1917 sterven twee Britse soldaten (Kilcloyne en Johnson) die gevlucht zijn uit een Duits kamp aan de dodendraad te Weelde –Station om 5 uur 's morgens. Zij trachten via Nederland in Engeland te geraken. Eugene Waterschoot schrijft: "Beiden vonden ongelukkig hun dood aan de grensversperring, waar zij door de elektrische strooming dood gebliksemd zijn. Een der Engelschen moet op den elektrischen draad gevallen zijn, zijn lijk was verkoold. Zijn makker, die hem wilde redden, onderging hetzelfde noodlot, omdat de strooming langs het doode lichaam zich in hem voortzette. Beide lijken werden hier naar het gasthuis gevoerd en drie dagen later ter aarde besteld." Dinsdag 4 september 1917 worden zij te Turnhout begraven op de begraafplaats van de Kwakkelstraat. Daar zijn hun graven nog steeds.

Een van de Britse soldaten opgebaard in het Sint-Elisabethziekenhuis aan de Warande (bron: stadsarchief Turnhout). Twee zerken op de begraafplaats Kwakkelstraat te Turnhout (bron: foto Bas Van Haeren)

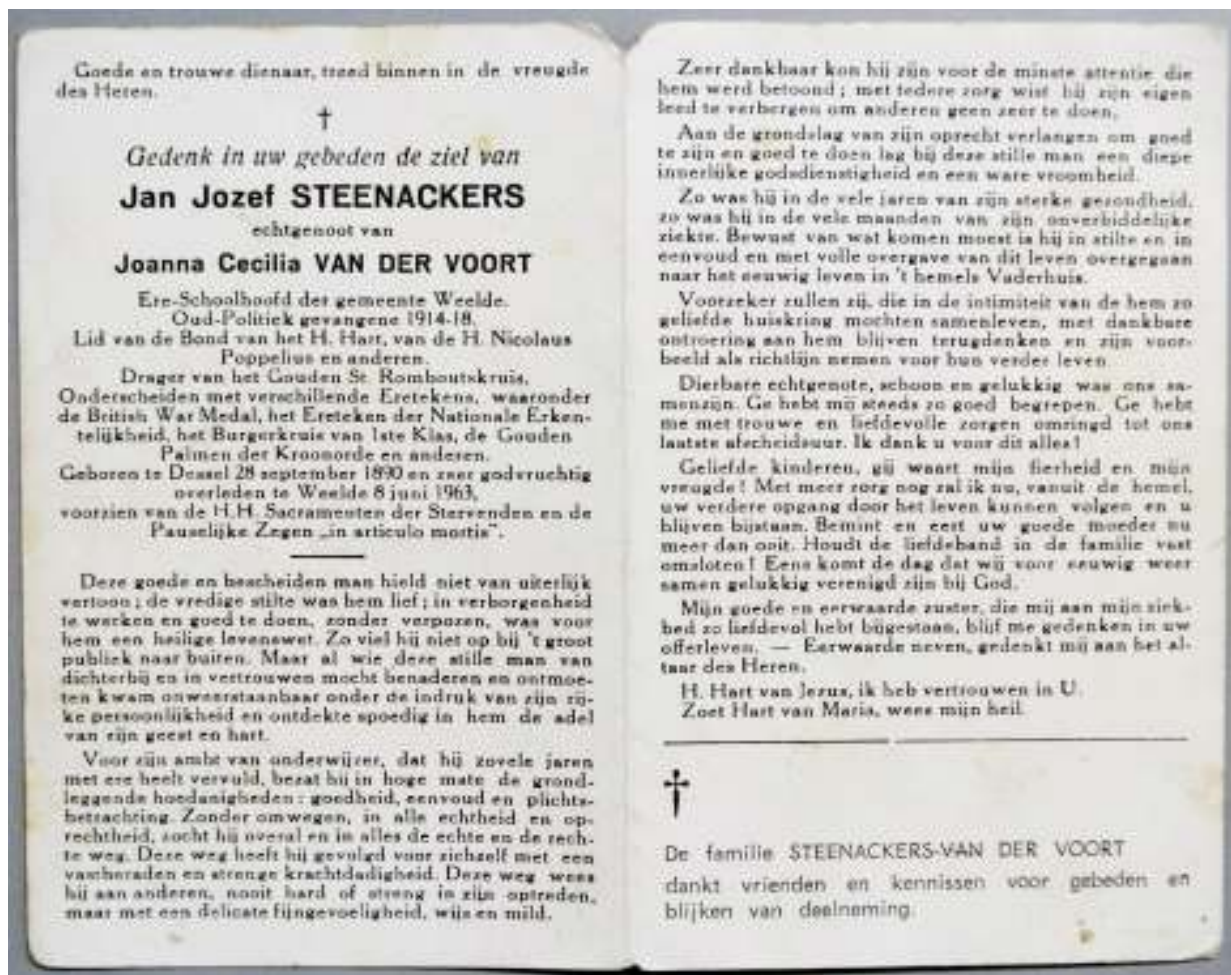
Verder persoonlijk leed overkomt enkele Ravelse mensen wegens spionage. Deze spionnen hielden zich vooral bezig met trein- en tramtransporten waarbij er werd geteld hoeveel en welke transporten er gebeuren. Deze gegevens worden meestal geschreven op een dun sigarettenpapiertje en bijvoorbeeld in een deursleutel of ander klein hol voorwerp gesmokkeld naar Baarle-Hertog waar het dan verder doorgestuurd wordt via het Belgische postkantoor of de Belgische radiozender MN7 die illegaal werkt vanuit Baarle-Hertog. De meeste berichten komen dan samen bij de Britse spionagediensten die alle puzzelstukjes samenleggen en zo een beeld krijgen van bijvoorbeeld troepenverplaatsingen, materiaal enzoverder.

Radiozender en af luisterpost MN7 te Baarle-Hertog (bron: deredactie.be)

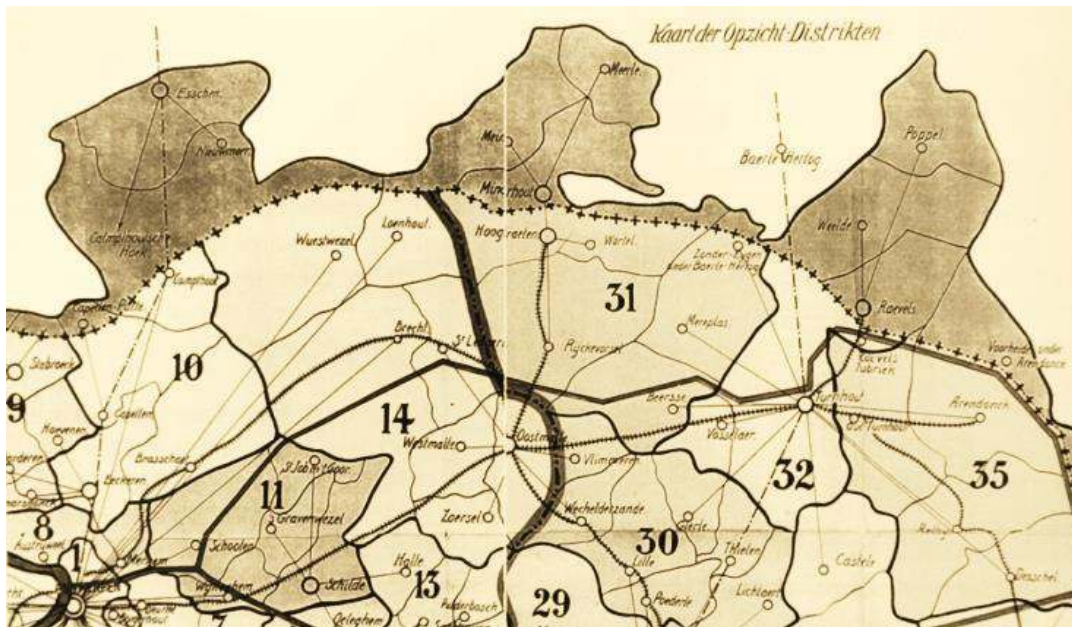

Op 26 september 1917 wordt onderwijzer Julius Van Thielen te Poppel wegens spionage gevangen. Hij wordt veroordeeld te Antwerpen tot 4 jaar en 7 maanden op 26 april 1918. Hij wordt ontslagen uit de gevangenis van Vilvoorde na zware ontberingen te hebben geleden op 21/10/1918. Gedurende zijn gevangenzetting is er geen onderwijs in de jongensschool van Poppel. De Duitsers vertikken het om een vervanger aan te stellen. Julius is geboren in Sint-Lenaarts op 19 juli 1883 en is getrouwd met Bruyninckx Augusta Catharina Josephina (*7/11/1882) geboren te Hoogstraten. In 1915 hebben ze drie kinderen waarvan er twee geboren zijn te Poppel (oudste is te Sint-Lenaarts geboren).

Jos Steenackers, onderwijzer te Weelde, wordt eveneens op 26 september 1917 gearresteerd wegens spionage. Hij heeft bijna twee jaar het Belgisch leger en de geallieerden van informatie voorzien. Hij verblijft eerst zes maanden in voorlopige hechtenis te Turnhout. Hij wordt veroordeeld op 25 mei 1918 tot twee en half jaar dwangarbeid. Hij wordt vervolgens gevangen gezet: twee maanden in Antwerpen en vijf maanden in Vilvoorde. In deze laatste gevangenis wordt hij bevrijd bij de wapenstilstand.

Op 09/02/1918 wordt Mevrouw Van Thielen-Bruyninckx op verdenking van spionage gearresteerd. Men vermoedt dat zij bij het netwerk helpt waar haar man Julius Van Thielen in zit. Op 29/02/1918 wordt zij met haar drie kinderen gedeporteerd naar de binnenlandse kant van de dodendraad. Dit is een zware straf omdat zij met haar kinderen niet kan verblijven in hun eigen woonst en "genieten" van de iets gunstigere levensomstandigheden van de geïsoleerde gemeente Ravels.

Het verloop van de dodendraad met de indeling in districten voor het Nationale Hulp- en Voedingscomité. Bemerkt ook waar de tramlijnen eindigen te Hoogstraten en Ravels (bron: "Hoogspanning aan de Belgisch-Nederlandse Grens, pag.276)

De Duitsers zijn het pesten en de opeisingen nog niet vergeten.

In oktober 1917 volgt weer een rondje opeisingen van koper en aanverwante metalen. Ze hebben het vooral gemunt op koperen en bronzen klinken, luchters, prachtvuren; ditmaal moest dus al het koper dat zich in en aan het huis bevond ingeleverd worden. Het gevolg was dat de koperslagers en smeden veel werk krijgen om nieuwe klinken enzoverder te vervangen door minderwaardige metalen. Sommigen verbergen nog koperen voorwerpen op geheime plaatsen. In de steden wordt het gasgebruik aan banden gelegd.

Op 5 oktober wordt de wol uit matrassen, kussens en gewone wol gevorderd. De bevolking moet zijn matrassen maar vullen met stro. Voor het hout worden populieren en dennen nu het slachtoffer. De andere betere houtsoorten hebben de Duitsers al eerder in beslag genomen. De laatste paarden met hun tuig worden aangeslagen en zelfs honden met een schofthoogte van meer dan 40 cm worden aangeslagen.

In november 1917 moeten alle bomen en gewas in een strook van drie kilometer breed ten noorden van de draadversperring van de Blauwe Kei (dorpsgrens Mol-Lommel) tot Antwerpen verwijderd worden. Het resultaat is dat de Moffen door die kale omgeving nog beter de dodendraad kunnen observeren en bewaken.

In januari 1918 begint men het gebrek aan wol te voelen. Vele oudere vrouwen halen hun spinnenwiel van onder het stof en beginnen te spinnen met verborgen stukjes wol om garen te maken waarmee ze dan sokken en warme truien breien. Het wordt alras overgenomen door hun dochters en kleinkinderen. Het moest wel in het geniep gebeuren wegens de Duitse opeising van wol.

Op 18 februari 1918 ontvangt de deken van Turnhout een schrijven van Zijne Em. de Aartsbisschop dat de gouverneur-generaal van België de kerkklokken opeist. Er zal ons geen enkel klokje resten en in de kerken zal een grote stilzwijgendheid heersen nadat ze ook nog de pijpen van de kerkorgels opeisen. Van al dit moois maken zij gruwelijk oorlogstuig ter verdelging van onze eigen broeders, vaders of zonen.

25 oktober: Oktoberrevolutie in Rusland (Gregoriaanse kalender nacht van 6 op 7 november 1917)

Tsaar Nicolaas II tijdens zijn gevangenschap te Jekaterinaburg (bron: University of York, Dept. Of History)

In het tijdschrift van september 2017 lezen we dat op 11 maart 1917 een spontane volksofstand plaatsgreep te Sint-Petersburg. Dit is het begin van de Russische revolutie met de installatie van een voorlopige Regering in Sint-Petersburg, de arrestatie van Tsaar Nicolaas II, zijn gezin en enkele trouwe naaste medewerkers.

De Voorlopige Regering is niet in staat om vrede te sluiten met Duitsland, waardoor de honger en de oorlogsellende voortduren. Omwille van de voortdurende verpaupering en verknechting van de Russische bevolking greep op 25 oktober 1917 (Russische juliaanse kalender) Lenin de macht samen met ongeveer 25 à 30.000 bolsjewieken. De Voorlopige Regering wordt afgezet en Lenin installeert een dictatuur waardoor hij alle tegenstanders kan “opruimen”.

Besprekingen te Brest-Litowski. Aan de linkerkant hebben de Duitsers plaats genomen, rechts de Russen. (bron: bundesarchiv_bild_183-R92623_Brest-Litowsk_Waffenstillstandsabkommen):

Kort daarna volgt op 15 december 1917 een Wapenstilstand tussen Rusland, Duitsland en Oostenrijk-Hongarije te Brest-Litowski. De Vrede van Brest-Litowski wordt echter pas op 3 maart 1918 ondertekend nadat de Duitsers een hele tijd niet reageren op de voorgestelde akkoorden en ondertussen nog flink wat Russisch grondgebied veroveren. Zij naderen tot op 160 km van Sint-Petersburg. Daardoor is deze vrede zeer nadelig voor de Russen. Ze komen onder andere overeen dat Finland onafhankelijk wordt. Het Russische Polen, Litouwen, Estland en Letland zouden bezet blijven door de Duitsers. Verder spreekt men af dat Georgië en Oekraïne onafhankelijk zouden worden. Rusland zou bovendien nog 6 miljard mark aan Duitsland moeten betalen. Bij het verlies van de oorlog door Duitsland in 1918 worden deze twee laatste afspraken niet nagekomen. (zie kaartje)

(bron: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:TratadoDeBrestLitovsk.svg>)

Kort samengevat is deze revolutie in oktober 1917 (Russische kalender) het begin van de Sovjet-Unie. Het huidige regime heeft een dubbele verhouding tegenover deze staatsgreep van 1917. Enerzijds is het dus het begin geweest van een machtige alles controlerende staat de USSR, anderzijds is het communisme in Rusland en de Sovjet-Unie met Jeltsin in 1991 ten onder gegaan. Daarom hebben wij in 2017 geen memorabele vieringen gezien in het Rusland van Poetin. Poetin droomt en streeft opnieuw naar een groot en machtig Rusland maar denkt hier meer aan het Russische Rijk ten tijde van de tsaren.

Ook in dit half jaar van augustus 1917 tot februari 1918 heeft het *Activisme in Vlaanderen* niet stilgezeten (zie tijdschrift nr.85 van september 2017 pag.11 t.e.m. 16). Op 22 december 1917 roept de Raad van Vlaanderen de zelfstandigheid van Vlaanderen uit. De Vlaamse activisten hebben zich pragmatisch met de Duitse bezetter verbonden. In 1918 is die verstengeling zo onontwarbaar dat hun lot onlosmakelijk gelieerd is met het einde van de oorlog. Er rest hen twee mogelijkheden: ofwel genieten zij van een Duitse overwinning, ofwel worden zij na de oorlog terechtgesteld als landverraders. Deze wanhopige situatie maakt hen alleen maar agressiever tegenover de Belgische staat.

De activisten organiseren in het ganse land bijeenkomsten. Zo ook te Turnhout op zondag 24 februari 1918. Door de nationaal gevoerde activistische propaganda zijn er enkele aanhangers in de Kempische hoofdstad. Ik breng even enkele fragmenten van Eugene Waterschoots ooggetuigenverslag ten berde: “ op vrijdag 22 februari kon men in “het Vlaamsch Nieuws” een oproep lezen aan de activisten van gansch het land om het feest bij te wonen te Turnhout....Er werden te Turnhout verscheidene plakbrieven aangeplakt die het feest aankondigen en tevens een oproep bevattende aan de bevolking, om bij de uitroeping van Vlaanderens’ zelfstandigheid aanwezig te zijn. De plakbrief was getekend door de heeren Vogels, Fr. Jacobs, Bellefroid en Jagenau....Onze bevolking, die nog altijd het activistische spektakel als eene slechte grap beschouwde, werd eindelijk bewust van het gevaar, dat de handelingen van een troepje verraders aan het Vaderland berokkendden....De groote dag van zondag 24 februari breekt aan. De activisten hadden met de Duitse overheid reeds onderhandeld over het handhaven van de orde. Vanuit Arendonk wordt een peleton soldaten aangevoerd....Kort na 9 uren kwam er vooral volk op straat in de Merodelei en de Gasthuisstraat. Een half uur later kwamen de eerste activisten met de stoomtram uit Antwerpen aan.... De Duitse soldaten beschermden hunne vrienden activisten op brutale wijze met hun geweerkolven. Drie mensen werden hierbij gekwetst waarvan een zorgelijk.... Het nieuws ging rond als een loopend vuurtje en deed de verontwaardiging ten top stijgen....Na de middag komen de activisten met de stoomtram aan....Duizenden inwoners hadden post gevat op de Merodelei en den Antwerpschen weg. Aan pinhelmen was er geen gebrek. De reizigers kwamen van lieverlede uit de statie maar men zag geen activistische betoegers...tot eindelijk twee jongelingen met stokken bescherming inriepen van de gewapende Duitse macht....Nu kwamen eindelijk de activisten tevoorschijn. Een vijftigtal jonge kereltjes van 18 tot 20 jaar oud, waartusschen ook enige vrouwen, allen gekleed alsof zij van een strooptocht kwamen en gewapend met knuppels en matraques, vormden een groep waarbij zich een tiental Turnhoutenaren voegden....”

U kan zich inbeelden dat dit in Turnhout niet in goede aarde viel. Gans de namiddag tot ongeveer het einde van de meeting omstreeks 16.30 waren de vaderlandslievende Turnhoutenaren op straat en laten duidelijk hun ongenoegen blijken. De volkswoede is zo groot dat de activisten worden ingesloten door de Turnhoutse burgers. Ze worden met brutaal Duits geweld ontzet. De activisten vluchten met de staart tussen de benen naar de statie.

De Duitse plaatscommandant heeft dit voorval ernstig genomen en verscheidene Turnhoutenaren krijgen inkwartiering van Duitse soldaten te verwerken. Dit feit bewijst duidelijk dat de activistische beweging door de Duitser wordt beschermd en begunstigd.

In het tijdschrift van september 2018 zullen we tijdens het achtste halfjaar het begin van de ontknoping van de Eerste Wereldoorlog zien.

Bronvermelding:

Sophie de Schaepdrijver---De Groote Oorlog, Het koninkrijk België tijdens de Eerste Wereldoorlog
Karel Van Isacker---Mijn Land in de Kering 1830-1980, deel 2/1914-1918
Luc De Vos, Tom Simoens, Dave Warnier, Franky Bostyn---Oorlog in België
Studium Generale---Pastoors Berichten over de Eerste Wereldoorlog
Studium Generale---De Duitschers te Turnhout door Eugene Waterschoot
HeE Nicolaus Poppelius---Weelde Toen en Nu
Foto's tenzij anders vermeld: collectie HeE Nicolaus Poppelius

Heemkunde Quiz 2018

Voor de Heemkundequiz 2018 zijn we in ons archief gedoken!
Een voorwerp dat aan onze HeE is geschonken.

Wie weet waarvoor dit voorwerp gebruikt werd?

In welke tijdsperiode werd dit voorwerp gebruikt?

**Hoeveel juiste antwoorden hebben ons uiteindelijk bereikt
op de sluitingsdag van deze quiz?**

Graag zien wij jullie antwoorden op de gestelde vragen tegemoet voor 1 juni 2018.

Dit kan per e-mail: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Of per post: HeE Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels

**Heemkunde- en Erfgoedvereniging
Nicolaus Poppelius
vzw**

BESTUUR:

Voorzitter:	Luc Andries, Pastoor Coolsstraat 15, 2382 Ravels	0474 97 17 27
Secretaris:	Rina van der Vloet, Mierdsedijk 70, 2382 Ravels	014 655588
Penningmeester:	Ries van der Linden, Tilburgseweg 75, 2382 Ravels	014 478066
Leden:		
	Andre Van Gils, Steenweg op Weelde 118, 2382 Ravels	014 656893
	Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Ravels	014 699126
	Mieke Van Hauteghem, Schatrijt 2, 2382 Ravels	014 687332
	Magda Vloemans, Turnhoutseweg 2, 2381 Ravels	014 655156
	Marinus Willems, Weeldestraat 154, 2381 Ravels	014 655728
	Cis Vissers, Lindenlaan 8, 2382 Ravels	014 656750
	Harry Vrijzen, Eikenlaan 15, 2382 Ravels	014 656420

REDACTIEADRES:

Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Weelde, 014 699126

redactie@nicolaus-poppelius.be

Voor informatie in verband met de inhoud van dit tijdschrift,

de vormgeving of verschenen teksten kunt u steeds terecht op het redactieadres.

Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kunt u dit ook doen via een bestuurslid.

(Iedere auteur is verantwoordelijk voor de ingestuurde werken.)

CONTACTGEGEVENS:

Adres: Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Bankrelatie:

Rekeningnummer: 733-3522204-67

IBAN: BE93 7333 5222 0467

BIC code: KREDBEBB

Museum: Museum Aan de Grens (MAG) "'t Kaske", Dorp 64 te 2382 Poppel,
is open elke tweede zondag van de maand van 14u. tot 17 uur.

In december, januari en februari is het museum gesloten.

Wel zijn er in deze wintermaanden bezoeken mogelijk op afspraak.

Groepsbezoeken kunnen aangevraagd worden via het reserveringsformulier
dat u kunt vinden op onze website.

Aanvragen kunnen natuurlijk ook gedaan worden per brief (zie hierboven voor het adres).

Archief- en Documentatiecentrum: Bredaseweg 46, 2381 Weelde-Station

Te bezoeken na afspraak: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Website: <http://nicolaus-poppelius.be>

Facebook: www.facebook.com/NicolausPoppelius

